

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 24111/19

Alican KAPTI / TÜRKİYE

Başkan

Carlo Ranzoni,

Hâkimler

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 14 Aralık 2021 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye aleyhine açılan davanın temelinde bulunan, 1976 doğumlu Türk vatandaşı olan, Ankara'da ikamet eden Alican Kaptı'nın ("başvuran") 19 Nisan 2019 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu 24111/19 no.lu başvurusu,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

KAPTI / TÜRKiYE KARARI

Başvurunun, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye temsilcisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine (“Hükümet”) bildirilmesine ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,
Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, sosyal ağ Facebook'un bazı hesaplarında yayımlanan ve başvuranın nazarında itibarını zedeleyici nitelikte olan yorumlara ilişkin olarak ilgili tarafından yapılan suç duyurusunun ardından ulusal makamlar tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair kararlar ilgilidir.

2. Başvuran 20 Temmuz ve 24 Ağustos 2016 tarihli dilekçelerle, iki Facebook hesabında sırasıyla 19 Temmuz ve 21 Ağustos 2016 tarihlerinde yayımlanan iki içerikle ilgili olarak Artvin Cumhuriyet savcısına (“Cumhuriyet savcısı”) hakaret ve iftira suçları nedeniyle şikâyetle bulunmuştur. Söz konusu içerikler, başvuranı ve ailesinin bazı aile fertlerini, yasa dışı örgüt FETÖ’ye¹ üye olmakla, Türk devletine ihanet etmekle ve aşağılayıcı ifadeler kullanılarak hukuka ve ahlaka aykırı eylemlerde bulunmakla suçlamaktaydı. Başvuran 14 Nisan 2017 tarihinde, benzer içerikteki e-postaların farklı alıcılara da gönderildiğini ve bu amaçla kullanılan e-posta adresleri ile telefon numarası belirtilerek polise ihbarda bulunulduğunu Cumhuriyet savcısına bildirmiştir.

3. Cumhuriyet savcısı, 22 Ağustos 2017 tarihinde, başvuranın şikâyetiyle ilgili olarak kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Bu bağlamda,

¹“Fetullahçı Silahlı Terör Örgütü”, Türk makamları tarafından FETÖ/PDY (Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması) olarak adlandırılan örgüt.

şikâyete konu edilen eylemler ile ihtilaf konusu yayınları yapan kişinin kimliğiyle ilgili delillere ulaşmanın teknik ve hukuki açıdan mümkün olmadığını; zira bu bilgilerin, merkezi Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan “Facebook” şirketinin sunucularında bulunduğunu ve Amerikan makamları nezdinde konuyla ilgili istinabe taleplerinin genellikle reddedildiği kaydetmiştir.

4. Artvin Sulh Ceza Hâkimliği 24 Ekim 2017 tarihinde, başvuran tarafından Cumhuriyet savcısının kararına karşı yapılan itirazı, söz konusu kararın usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

5. Anayasa Mahkemesi 25 Aralık 2018 tarihinde, başvuranın bireysel başvurusunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Başvuranın maddi ve manevi varlığının korunmasına ilişkin şikâyetiyle ilgili olarak, ilgilinin, tazminat davası yolunu tüketmesi gerektiğine ve yargılamanın adilliğine ilişkin şikâyetinin, *ratione materiae (konu yönünden)* bağdaşmama nedeniyle reddedilmesine karar vermiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

6. Başvuran, Sözleşme'nin 6 ve 8. maddelerine dayanarak, ulusal makamların, söz konusu içeriklerin neden olduğu zarara karşı itibarını koruma yükümlülüklerini yerine getirmediğini iddia etmektedir. Ulusal makamları bilhassa, Facebook'taki ihtilaf konusu içeriklerin yazar kullanıcılarının yanı sıra sunucu ve operatörleri Türkiye'de bulunan e-postaların ve telefon görüşmesinin sorumlularının kimlik tespiti amacıyla etkin bir soruşturma yapmamakla eleştirmektedir. Başvuran ayrıca, şikâyetini soruşturmakla görevli Cumhuriyet savcılarının, yasa dışı bir örgüte üye olma nedeniyle hakkında açılan ceza yargılamasına da katılmış olmalarından şikâyet etmektedir.

KAPTI / TÜRKİYE KARARI

7. Olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eden Mahkeme, başvuranın şikâyetlerinin Sözleşme'nin yalnızca 8. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

8. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir. Başvurayı, ihtilaf konusu içeriklere erişimi engelleme yolunu kullanmamakla, bu içeriklerin kaldırılmasını doğrudan doğruya Facebook'tan talep etmemekle ve ihtilaf konusu eylemleri gerçekleştiren şahıslar veya Facebook aleyhine tazminat davası açmamakla suçlamaktadır. Amerikan makamlarının hukuk alanında adli yardıma olumlu yanıt vermeye daha meyilli olmaları sebebiyle, bunları gerçekleştiren şahısların kimliklerinin hukuk davası kapsamında tespit edilebileceğini ileri sürmektedir.

9. Başvuran, Hükümetin itirazında belirtilen prosedürlerin, kendisine umduğu telafiyi sağlamaya elverişli olmayan opsiyonel hukuk yolları olduğunu ve tükettiği ceza yolunun, ihtilaf konusu eylemleri gerçekleştiren şahısların kimliklerinin belirlenmesi için gerekli olduğunu ileri sürmektedir.

10. Somut olayda, başvuran adli makamlardan, Facebook sosyal ağında yayımlanan ve e-postalar veya telefon görüşmesi yoluyla yayılan, onur kırıcı olduğunu düşündüğü içeriklerin yazarları hakkında ceza soruşturması açılması talebinde bulunmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi tarafından yorumlandığı ve uygulandığı şekliyle iç hukuka göre, itibarın korunması hakkı ihlallerine ilişkin şikâyetlerle ilgili olarak Türk hukukunda en etkin ve uygun hukuk yolunun ilke olarak, hukuk mahkemeleri önünde tazminat davasıdır (*Yakup Saygılı/Türkiye* (k.k.), no. 42914/16, § 39, 11 Temmuz 2017).

11. Dolayısıyla, operatör veya sunucuları Türkiye'de bulunan e-postalar ve telefon görüşmesi ile ilgili olarak, bunları gerçekleştiren şahıslar, hukuk davası kapsamında ilgili makamların talebi üzerine tespit edilebilirdi. İki Facebook hesabında paylaşılan ve yazarları bilinmeyen içeriklerle ilgili olarak, Mahkeme, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Ceza

İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Antlaşmasının, ihtilaf konusu sözler şiddete teşvik veya nefret söylemi içermediği sürece hakaret davalarında işlemeyeceğini kaydetmiştir (*Çakmak / Türkiye* (k.k.), no. 45016/18, § 59, 7 Eylül 2021). Buna karşın, sunucuları Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan bir sosyal ağ hesabının kullanıcısı hakkında açılacak manevi tazminat davası yolunun kullanılması, söz konusu hesabın kullanıcısının kimliğinin tespit edilmesi için ilk delil tespiti talebiyle bağlantılı olarak, ilke olarak, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında hukuki konularda karşılıklı adli yardımlaşma yoluyla, bir başvuranın şikâyet ettiği sözlerin sorumlusunun tespit edilmesini ve gerektiği takdirde tazminat almayı mümkün kılmaktadır (*ibidem*, § 60).

12. Yukarıda belirtilenler ışığında, mevcut davada, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmadan ve sonrasında mevcut başvuruyu Mahkemeye taşımadan önce, özellikle tazminat davası yolu olmak üzere daha etkili diğer hukuk yollarını kullanmadığı için, başvuran iç hukuk yollarını geçerli bir şekilde tüketmemiştir.

13. Mahkeme bu nedenle, Hükümetin itirazını kabul etmekte ve başvurunun, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez olarak açıklanması gerektiği sonucuna varmaktadır.

KAPTI / TÜRKiYE KARARI

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliđiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup 20 Ocak 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Carlo Ranzoni
Başkan